

Modra izbira

Ko bo naš list prišel v roke naročnikom (ti ga zaradi velikega nereda na pošti žal prejemaš z veliko zamudo) in bralcem na splošno, bo že popolnoma jasno, kateri kandidati in katere liste bodo nastopili na upravnih volitvah v tržaški, devinsko-nabrežinski in miljski občini v nedeljo, 21. novembra. Naš list in prav gotovo celotno slovensko narodno manjšino v omenjenih treh občinah seveda predvsem zanima, če in kako bomo Slovenci zastopani v novih občinskih svetih, da bomo nato lahko soodločili o svoji nadaljnji usodi.

Korenite spremembe, ki so nastale v volilni zakonodaji, so zahtevale, da so posamezne politične sile prilagodile sredstva političnega boja novi dejanskosti. Pri tem je postalo izredno pomembno oblikovanje novih volilnih zavezništev, od katerih je odvisna izvolitev kandidatov za župana. Prav župani pa imajo po novi zakonodaji velike pristojnosti in seveda tudi temu ustrezno odgovornosti.

Kot smo v našem listu že omenili, se bo na bližnjih upravnih volitvah slovenskim volivcem nudila še nova priložnost: da se namreč navzven pokažejo kot enotna politična sila, kar jim bo tudi omogočil najboljši volilni uspeh.

V tej zvezi lahko z zadovoljstvom ugotavljamo, da se je takšna enotnost dejansko ob tej priložnosti vendarle izoblikovala, z manjšo izjemo v tržaški občini. Tu se namreč sicer redki posamezniki nikakor ne morejo odreči svojim utopičnim vizijam oziroma ravnanju in drži, ki ne glede na voljo in dobro vero prizadetih močno spominja na brucovsko nastopaštvo.

Na skorajšnjih volitvah pa se bo prav v Trstu oziroma njegovi občini bil boj, ki bo morda odločilno vplival na njihovo prihodnost in torej tudi na prihodnost naše slovenske narodne skupnosti v tej občini. Odločitev za podporo kandidatu za župana Illyju je za nas, ne samo politično modra, temveč tudi edina, ki jo naši volivci v današnjih razmerah lahko sprejmejo in na katero lahko z mirno vestjo pristanejo. Prepričani smo, da bodo to zgovorno pokazali tudi izidi skorajšnjih volitev.

DRAGO LEGIŠA

Poleg gospodarske in moralne krize še kriva pota pomembnih služb

Kot da bi komaj stopali na pot demokracije

Notranji politični položaj v Italiji mora biti zares izredno kočljiv, če je predsednik republike Scalfaro imel za potrebno, da se je v ponedeljek, 18. t.m., sešel na Kvirinalu s predsednikom vlade, z ministri za notranje, obrambne in finančne zadeve, s poveljniki policije, karabinjerjev in finančne straže ter z vrhovi vojske in obeh varnostnoobveščevalnih služb. Še prej pa je imel pogovor s predsednikom ustavnega sodišča in podpredsednikom višjega sodnega sveta (slednjemu po ustavi predseduje državni poglavar).

Uradno poročilo s Kvirinala je pojasnilo, da se je predsednik republike pred svojim uradnim obiskom na Danskem hotel temeljito pogovoriti z vsemi tistimi, ki jim je po službeni dolžnosti zaupano varstvo demokratičnih institucij v državi.

Zanimivo je, da je bila še isti dan, a nekaj ur prej, seja osrednje vlade, na kateri so prav v zvezi s trenutnim stanjem v državi sprejeli za italijanske razmere zares neobičajne sklepe: iz obeh varnostnoobveščevalnih služb — vojaške (Sismi) in civilne (Sisde) —

je bilo odpuščenih nekaj stotin (pravijo nič manj kot 600) ljudi. Notranji minister pa je ponovil svojo zahtevo, naj se to področje korenito preuredi.

Italije torej ne pesti le podkupninska afera in vse, kar je z njo v zvezi. Vrnili smo se v čas, ki močno spominja na leta tako imenovanih nasprotujočih si skrajnosti, čemur je takoj sledilo obdobje rdečih brigad in njihovega terorizma. To obdobje je doseglo višek leta 1978 z ugrabitvijo in usmrtitvijo bivšega dolgoletnega predsednika in vodilnega krščansko-demokratskega politika Alda Mora.

Predsednik vlade Ciampi te dni sicer hiti zatrjevati, da demokraciji in njenim temeljnim institucijam ne preti nobena nevarnost. Kljub temu pa je italijanska javnost hudo vznemirjena.

Kako tudi ne more biti vznemirjena in zaskrbljena na primer ob vesti, da je neapeljska »kamora« po nalogu visokega funkcionarja varnostnoobveščevalne službe postavila letos julija večjo količino eksploziva na brzec Bari-Milan in ki so ga po naključju našli, ko je

bil vlak ustavljen na eni rimskih železniških postaj?

Kako ne more biti tudi zaskrbljena ob vesti, da je v teku kazenska preiskava proti znanemu in doslej uglednemu karabinjerskemu generalu — bivšemu pripadniku varnostnoobveščevalnih služb — češ da je njegov konfident iz Kalabrije sodeloval pri ugrabitvi Alda Mora v ulici Fani v Rimu, kjer je padlo pet članov njegove osebne straže?

D.L. ■■■► 2

Iz vsebine:

S. Rudolf: *Boji v BiH nočejo ponehati* (str. 3)

A. Kodolja: *Ak. slikar p. Gabrijel Humek* (str. 3)

J. Paljk: *Marsikomu se toži za bivšo Jugoslavijo* (str. 6)

H. Jovanovič: *Mlajši rod išče svoje korenine* (str. 5)

M. Breclj: *»V Trstu se razmere za Slovence vedno slabšajo«* (str. 4)

Ssk za vsestranski napredek Trsta

Na sliki: posnetek s tiskovne konference. Za govorniško mizo sedijo (z leve) Andrej Berdon, Peter Močnik, Martin Breclj, Franco Codega, Sergij Petaros in Aleksander Furlan (foto S. Ferrari)

Na tiskovni konferenci na tržaškem sedežu agencije ANSA je Slovenska skupnost v torek, 20. t.m., predstavila časnikarjem svoja kandidata. Nastopila bosta na listah Zavezništva za Trst. Kot je uvodoma povedal pokrajinski tajnik Ssk Martin Breclj, se bo morala tokrat stranka odpovedati svojemu simbolu, čeprav še vedno ostaja samostojna, ohranila pa ga bo na volitvah za vzhodno in zahodno-kraški sosvet. Breclj je na tiskovni konferenci tudi izrazil zadovoljstvo, da je prišlo do volilnega zavezništva, saj lahko samo združene demokratične sile prebijejo ozek obroč, v katero je nacionalistično usmerjena politika vklenila Trst.

Eden glavnih predstavnikov Zavezništva za Trst prof. Franco Codega, ki je prav tako sedel za govorniško mizo, je poudaril, da je ta dogo-

RADIO TRST A

■ ČETRTEK, 21. oktobra, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 8.00 Poročila in deželna kronika; 8.10 Tisoč let naših prednikov; 9.00 IZ STUDIA Z VAMI: 9.15 Johann Wolfgang Goethe: »Trpljenje mladega Wertherja«; 10.00 Poročila; 11.45 Okrogla miza; 12.45 Cecilijanka 1992; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Kulturne diagonale: Veš, poet, svoj dolg?; 15.30 Mladi val; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Mi in glasba; 18.00 Dopsnice z najbližnjega vzhoda.

■ PETEK, 22. oktobra, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 8.00 Poročila in deželna kronika; 8.10 Dopsnice z najbližnjega vzhoda; 9.00 IZ STUDIA Z VAMI: 9.15 Johann Wolfgang Goethe: »Trpljenje mladega človeka«; 10.00 Poročila; 10.30 Intermezzo; 11.45 Okrogla miza; 12.45 Cecilijanka 1992; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Otroški kotichek: »Draga babica...«; 14.30 Krajevne stvarnosti: Od Milj do Devina; 15.30 Mladi val; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Mi in glasba.

■ SOBOTA, 23. oktobra, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 8.00 Poročila in deželna kronika; 8.10 Kulturni dogodki; 10.00 Poročila; 12.00 Krajevne stvarnosti: »Ta rozajanski glas« — oddaja iz Rezije; 12.45 Glasnik Kanalske doline; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Krajevne stvarnosti: Nediški zvon; 15.00 »Ena se tebi je želja spolnila« — romantični sprehodi v neponovljivo obdobje umetnosti; 16.00 Odkritje Amerike; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Mi in glasba; 18.00 Ernest Adamič: »Izumitelj ladijskega vijaka Josip Ressel«.

■ NEDELJA, 24. oktobra, ob: 8.00 Jutranji radijski dnevnik; 8.30 Kmetijski tednik; 9.00 Sv. maša iz župnijske cerkve v Rojanu; 9.45 Pregled slovenskega tiska v Italiji; 10.00 Mladinski oder: »Kralj Honolulu« (po tekstu Milka Bambiča); 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Dante Alighieri: »Božanska komedija: Pekel«; 15.00 Krajevne stvarnosti; 17.00 Krajevne stvarnosti: Z naših prireditev.

■ PONEDELJEK, 25. oktobra, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 8.00 Poročila; 8.10 Iz Četrtekovih srečanj: dr. Branko Agnetto; 9.00 IZ STUDIA Z VAMI: 9.15 Johann Wolfgang Goethe: »Trpljenje mladega Wertherja«; 10.00 Poročila; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Kmetijski tednik; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Otroški kotichek: »Profesor Ficko in gospod Packow«; 15.30 Mladi val; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Mi in glasba; 18.00 Niti raj niti pek — Amerika.

■ TOREK, 26. oktobra, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 8.00 Poročila in deželna kronika; 8.10 Svojo poslednjo voljo pri zdravi in čisti pameti izrekam; 9.00 IZ STUDIA Z VAMI: 9.15 Johann Wolfgang Goethe: »Trpljenje mladega Wertherja«; 10.00 Poročila; 11.45 Okrogla miza; 12.45 Cecilijanka 1992; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 16.00 Mladi val; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Mi in glasba; 18.00 Dante Alighieri: »Božanska komedija: Pekel«.

■ SREDA, 27. oktobra, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 8.00 Poročila in deželna kronika; 9.00 IZ STUDIA Z VAMI: 9.15 Johann Wolfgang Goethe: »Trpljenje mladega Wertherja«; 10.00 Poročila; 11.45 Okrogla miza; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Krajevne stvarnosti: Na goriškem valu; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Krajevne stvarnosti: Na goriškem valu; 15.30 Mladi val; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Mi in glasba; 18.20 Slovenska lahka glasba.

Kot da bi komaj stopali na pot demokracije

Kako ne more biti javnost zaskrbljena, če znani ilustrirani tednik Europeo objavlja tajni zapisnik ameriške FBI, iz katerega izhaja, kako so nekateri pripadniki te službe bili že za časa Morove smrti mnenja, da je z ugrabitvijo verjetno sodeloval kak član najožjega Morovega kroga? Kot mrzla prha dalje učinkuje pripomba v zapisniku, češ da je bil Moro politično mrtev že na dan, ko je v ječi napisal svoje prvo pismo.

Kako ne more biti javnost zaskrbljena in vznemirjena, če se general, ki je do nedavnega poveljeval oddelku za takojšnje vojaške posege, javno obtožuje, da je pripravljaval državni udar? Pristojni minister ga je medtem razrešil te dolžnosti, ker da njegovo vedenje ni bilo neoporečno.

Kako ne more biti javnost vznemirjena, ko ji je znano, da vojaška sodna oblast vodi preiskavo proti poveljniku 5. armadnega zbo-

ra, zadolženega za operacije na severovzhodnem območju države, ker obstaja sum, da je imel opravka s trgovino z orožjem? To naj bi prihajalo z ozemelj v bivši Jugoslaviji in od Trsta ali Gorice nadaljevalo pot na Jug, kjer naj bi ga prevzemali prevratniki oziroma mafijci in podobni zločinci.

Kot že v preteklosti, so v te afere, kot vidimo, tudi danes vpleteni predvsem ljudje iz varnostnoobveščevalnih služb; zato tudi zahteva, naj se na tem kočljivem področju naredi red s ponovno korenito preureditvijo obeh služb. Zanimivo je, da se sedanje afere tičejo predvsem ljudi, ki ne skrivajo svojih avtoritarnih teženj, nekateri pa naj bi celo sodelovali pri pokolih konec 60. oziroma na začetku 70. let. (Med drugim je prišlo na dan ime neofašista, ki je postavil peklenski stroj na okno slovenske šole pri Sv. Ivanu v Trstu in ki za srečo ni eksplodiral).

Podkupninska afera je dejansko spravila na kolena doseđano vodilno italijansko politično plast. Dejstvo je namreč, da ima opravka s sodiščem več kot ena tretjina parlamentarcev, od katerih bi se večina znašla v zaporu, kakor hitro bi bil razpuščen parlament. Zato se povsem upravičeno poudarja, da sedanji parlament ni več legitimen in da ga je treba zamenjati z drugim (nove državnozbornske volitve, torej!).

Ne smemo končno pozabiti, da Italijo pesti huda gospodarska kriza in da znaša brezposelnost 10,3 odstotka celotne delovne sile. Na Jugu je stanje mnogo slabše, saj je ponekod brezposelnih celo 30 odstotkov delovne sile.

Gospodarska in moralna kriza ter kriva pota pomembnih državnih služb skoraj uvrščajo Italijo, kot se čudno sliši po več kot 45 letih svobode, med dežele in države, ki komaj stopajo na pot demokracije.

Upati je, da bo nagrada res prispevala k miru

Letošnja Nobelova nagrada za mir je morda še bolj pomembna kot druga leta, saj so člani komisije nagradili dva človeka, ki pripadata različnim rasama in prihajata iz popolnoma različnih okolij, pa sta vendar našla skupen jezik in si skupno prizadevata za mir med črnskimi domačini in belimi priseljenci v Južni Afriki. Ta dva moža sta temnopolti voditelj Nelson Mandela in južnoafriški predsednik De Klerk, ki je odpravil apartheid v državi.

Mandela je bil zaradi svojega boja za enakost med belimi in črnimi prebivalci obsojen na dosmrtno ječo in je v zaporu preživel 27 let svojega življenja. Pomilostil ga je prav De Klerk, ko je februarja 1990 postal predsednik. Mož sta tako stopila na skupno pot, da bi v državi končno dosegla pomiritev po tolikih letih prelivanja krvi. Nobelova nagrada za mir je popolnoma upravičena, če upoštevamo njune namene za pomiritev v državi. Dejstvo pa je, da se je od Mandelove izpustitve iz zapora dalje v Južni Afriki neverjetno stopnjevalo klanje med belimi in črnimi prebivalci. V spopadih je umrlo že več kot deset tisoč črncev. Upati je, da bo ta nagrada prispevala k miru na tem delu črne celine.

»Povabilo na kosilo« v Nadiških dolinah

Do 1. novembra bo v Nadiških dolinah veljalo »Povabilo na kosilo«. Tak je namreč naslov pobude, ki jo organizirajo Trgovinska zbornica iz Vidma, krajevna Gorska skupnost, Združenje upraviteljev javnih lokalov in SDGZ. Povabilo velja v 10. najbolj tipičnih restavracijah v tem predelu. Vsaka ponuja svoje specialitete po izjemno ugodni ceni, ki pa bo, kot rečeno, veljala samo do začetka novembra. Kdor želi torej preživeti lep dan v mirnem in prijetnem okolju in okusiti odlične domače jedi v Nadiških dolinah ima še malo časa. Informacije je mogoče dobiti v raznih turističnih postojankah v videmski pokrajini.

Pobudniki so tudi tiskali lepa in vsebinsko bogata vabila z jedilnim listom vseh restavracij. Gostje bodo dobili v dar tudi ročno izdelano keramično skledo. V glavnem ponujajo jedi s slovenskim imenom — štruklji, štakanje, briža, žličnjaki itd., besedilo vabila pa je kljub temu napisano samo v italijanščini.

* * *

V petek, 22. oktobra, bo v Katoliškem domu v Gorici (Drevored XX. septembra 85) redni občni zbor deželne bančne sekcije pri Slovenskem deželnem gospodarskem združenju. Srečanje se bo pričelo ob 18. uri. Na dnevnem redu so naslednje točke: predsedniško poročilo, blagajniško poročilo, uvodni poseg v razpravo, razprava in razno.

* * *

Ssk za vsestranski napredek Trsta

vor pomemben, saj je treba za napredek mesta združiti vse sile. Videli smo namreč, kam je Trst pripeljala doseđanja politika, katere glavna naloga je bila ohranitev »italijanstva« Trsta.

Spregovorila sta tudi kandidata Slovenske skupnosti na listi Zaveznitstva za Trst dr. Peter Močnik in dr. Andrej Berdon. Oba sta poudarila, da je zapiranje mesta in iskanje sovražnikov pogubno. Treba je delati za razvoj mesta, zato je nujno potrebno, da stopi Trstu na čelo demokratični blok, ki bo odprl navznoter in navzven.

Slovensko kulturno rekreacijsko društvo JADRO — Ronke (Gorica)

s pokroviteljstvom:

Pokrajine Gorica

Slovenske kulturno gospodarske zveze

Sveta slovenskih organizacij

vabi v petek, 29. oktobra 1993, ob 20.15 v Palace Hotel Gorica na predstavitev gradiva o posvetu

PRAVICA DO RABE SLOVENŠČINE PRED SODNO OBLASTJO IN JAVNO UPRAVO

Sodelovali bodo:

sen. Darko Bratina

odv. Nereo Battello

prof. Samo Pahor

državljanov branilec odv. Mario Oliviero Drigani

Boji v BiH nočejo pojenjati

Bližajoča se zima prisilila k novim pobudam za mir

Napol porušen zgodovinski most v Mostarju

Bojazen pred bližajočo se zimo, ki bi bila lahko usodna za dva milijona od vojne izmučenih in podhranjenih civilistov, je prisilila mednarodno diplomacijo k novim pobudam, ki naj bi zaustavile vojne grozote. Glavni tajnik Združenih narodov Butros Ghali se navdušuje nad sklicanjem nove mednarodne konference, ki naj bi si zadala nalogo, da reši vsa odprta vprašanja bivše Jugoslavije. Ambiciozni načrt sta podprla mednarodna pogajalca Owen in Stoltenberg, ki ga v teh dneh razlagata voditeljem sprtnih strank.

SAŠA RUDOLF

Morda je šlo še najlažje v Zagrebu, kjer je pogajalca sprejel predsednik Tudjman, zmagovalec na nedavnem drugem kongresu Hrvatske demokratične skupnosti. Tudjman se je s pravim diktatskim posegom znebil tako desne kot leve notranje opozicije, saj predstavnikov teh struj ni v novih vodstvenih organih. Izpadli so HDZ-jevci iz prve dobe kot Manolić, Šeks, Mesić, Šeparović in še nekateri drugi. Tudjman je zdaj res edini gospodar na Hrvaškem: predsednik v

predsedniški državi, v saboru ima 63 odstotno večino, zdaj pa tudi stoozstotno večino v vladajoči stranki.

Toda Tudjman je pogajalca spomnil na najnovejšo resolucijo Združenih narodov, ki priznava Hrvaški suverenost na celotnem ozemlju, torej tudi v tistih krajih (gre za tretjino celotnega ozemlja), ki so v rokah Srbov. Ponovil pa je tudi tezo, da bo zahteval odhod modrih čelad, če ti ne bodo razorožili krajinških Srbov do konca prihodnjega meseca.

Vse bi torej zgedalo, da ni prostora za kompromis. Toda pri tem ne smemo pozabiti na Beograd, ki je tik pred gospodarskim zlomom in kjer grozi prebivalstvu prav tolikšna lakota in mrzota kot v Bosni. Zato si srbsko-črnogorska federacija prizadeva na vse načine, da bi prišlo do pomiritve in istočasne odprave sankcij. Spori v federaciji so privedli celo do zapor na srbsko-črnogorski meji. Podgotica zahteva prost prehod ljudi, blaga in kapitala. Beograd pa je uvedel sankcije proti Črni gori in ji ne pošilja več pšenice in druge hrane, češ da je Podgorica to preprodajala v tujino in tržila zahodno valuto. Črnogorci so odgovorili s prekinitvijo dobav soli in aluminija, stiki med prestolnicama pa še nikoli niso bili tako slabi kot zdaj.

In vendar boji v Bosni in Hercegovini nočejo pojenjati. Iz dneva v dan je očitneje, da je Izetbegović izgubil ugled med svojimi. Uprl se mu je Fikret Abdić in oklical avtonomno pokrajino Bihać. Nekaj podobnega se dogaja v osrednji Bosni in celo v Sarajevu. Nadzor nad prestolnico sta si razdelila dva poveljnika, ki ne spoštujeta več ukazov osrednjih oblasti. Nad zgodovinskim predelom caruje Topalović Caco, ki s svojim skoraj gangsterskim počenjanjem meče črno luč na celotni odpor muslimanskega naroda. Med gangsterji in fundamentalisti je za pošteno misleče muslimane kaj malo prostora. Lahko jih reši le »vrhmet« — božja milost.

Skupaj za Devin-Nabrežino

Skupaj za Devin-Nabrežino je ime liste, na kateri je na 17 kandidatov 10 Slovencev in ki se postavlja kot demokratična in napredna alternativa desničarskim nacionalističnim silam v občini. Listo sestavljajo kandidati Slovenske skupnosti, DSL in SKP, Zeleni ter nekaj neodvisnih. Kandidat za župana pa je prof. Giorgio Depangher. Seznam je tudi dovolj pester, da bo vsakdo v njem našel koga, ki mu ustreza. Na listi so Slovenci, Italijani, Istrani in tudi novi prišleki, tisti, ki so se v občino naselili pred kratkim in torej njeno stvarnost in njene probleme še spoznavajo.

Odsev metafizične svetlobe

V spomin na cistercijskega meniha akad. slikarja p. Gabrijela Humeka

Častita stiška bazilika s sobrati in prišleci se je 28. septembra poslovila od njenega zvestega obiskovalca p. Gabrijela Humeka. Rojen 17. junija 1907 v Bohinjski Bistrici, kjer je spoznaval lepoto in dobroto, prepojeno z bohinjsko trdoto. Kot mlad fant se je napotil v ta Benediktov otok na Dolensko. Tu v Stični se je izšolal in odločil, da bo skušal svoj slikarski talent izpopolniti in ga tudi oblikovati. Odšel je v samostan Mogiwa pri Krakovu na Poljskem, kjer je na Akademiji lepих umetnosti zastavil svoj slikarski čopič. Študij je nadaljeval v Zagrebu in končno v Ljubljani pri prof. Gojmiru Kosu tudi diplomiral in dobil naslov: »Akademijski slikar«. Omogočenih mu je bilo več študijskih potovanj v Italijo in na Poljsko. Imel je celo vrsto samostojnih in skupinskih razstav. Prejel pa je tudi več laskavih nagrad. Njegove slike so marsikje. Nekaj njegovega ustvarjalnega nadeha je tudi na primorskih freskah v župnijski cerkvi v Desklah in v Mirnu pri Gorici. V samostanu v Stični pa je odprta njegova stalna zbirka, ki bo obiskovalca tudi še po njegovi smrti spominjala nanj.

O njem bi lahko zapisal, da je stalno nekaj ustvarjal. Spominjam se prečudovitega pogovora, ki sva ga v poljskem jeziku imela pred leti in je dobesedno žarel od veselja, ko sem ob neki njegovi sliki skušal odkriti neko magično skrivnost, o kateri niti ne vem, zakaj me je prav tedaj tako zamikala in sem se spustil v spontano razmišljanje, tako da mi je bilo na koncu že kar nerodno, ko me je dopolnil: »No, ja, sam tega nisem nikoli mislil, ko pa sedaj gledam na to sliko, pa Vam dam prav in še to, uporabil jo bom za svojo novo ustvarjalno vizijo...«

Sam se velikokrat sprašujem, ne samo ob obisku opatiije v Stični, pač pa tudi še pri marsikaterem našem starejšem zgodovinskem objektu, kako smo se in kako se še obnašamo do

»vrednih del duha«, ki so še in še bodo edino neminljivo bogastvo v naši tvarni revščini... Do tu pa nas pripelje svojstvena svetloba spoznanja o lepoti, privlačnosti in dobroti, ki sije iz Večne Lepote in se nam podarja ob takšnih spoznanjih. P. Gabrijel je veliko slikal sam, v okrilju samostanske tihote. Kdo ve, koliko predhodnikov je že bilo in domovalo v njegovem najbližjem domovališču... Prav zato se je tudi njegovo slikarstvo bližalo takoimenovanemu metafizičnemu slikarstvu, ki se je snovalo v obdobju med prvo in drugo vojno, kot je o njem pisal dr. Ivan Sedej. Dodal pa bi, da je slikarstvo p. Gabrijela poleg meniške metafizične izrazne moči izražalo meniško kontemplacijo, ki se je prelivala v mistični dotik izrazne moči in tako ustvarjala občutek božje navzočnosti, ki se je prepletala med svetlobo in senco na njegovih platnih.

Zadnje slikarjevo delo naj bi bila knjiga, ki sta jo precej časa snovala skupaj s pesnikom Francetom Lokarjem in ima naslov: »Obok neminljivoga«. V njej je 17 prelepih barvnih reprodukcij, ki jih je izbral sam in so tudi širšemu občinstvu dostopne, saj bo bralec ob njih doma spoznaval navdih svetlobe in sence, ki se je porajala v meniški tihoti in jo je obiskovalec bil deležen ob obisku.

Zadnja njegova platna so prepojena s prsteno rjavo barvo. Kot bi tudi sam želel opomniti, je njegovo mesto na mali, pa vendar v evropskem merilu najlepši samostanski božji nji-vi pred stiško baziliko. Tja so ga položili res v sveži grob, tik poleg sobrata p. Ašiča, ki je z zelišči lajšal telesno bedo, on pa je plemenitil duhovno praznino... Kot bi večni Kramar hotel povedati, da sta se zeliščar in slikar dopolnjevala in vsakega, ki se je z njima kdajkoli srečal, oplemenitila z enkratnim, nepozabnim spoznanjem.

Ambrož Kodelja

Umetnik p. Gabrijel Humek. V ozadju njegova slika cistercijskega samostana.

»V Trstu se razmere za Slovence vedno slabšajo« (3)

Objavljamo tretji del poročila tajnika Ssk za Tržaško Martina Breclja na strankinem pokrajinskem kongresu 3. t.m. (Ured.)

Kar se tega tiče, Slovenija lahko nastopa z dvignjeno glavo, saj tudi po ocenah merodajnih evropskih forumov že danes zagotavlja italijanski manjšini (kot sicer tudi madžarski) visoko raven zaščite. Isto bi težko trdili za Italijo, saj le-ta, kot sem že poudarilo, naši manjšini nudi ponekod zelo pomanjkljivo in negotovo zaščito, drugod pa sploh nobene, in to tudi v nasprotju s samimi Osimskimi sporazumi, ki naj bi jih zdaj posodabljali in nagrajevali. V resnici bi bilo prav, da bi najprej zgradili, kar je bilo v Osimu dogovorjeno, in da bi šele nato Osimske sporazume nadgrajevali.

Sicer pa je po našem prepričanju nujno, da se na novih pogajanjih med Italijo in Slovenijo obravnavata problematiki obeh manjšin vzporedno in enakopravno. Kadar tako govorimo, nam nekateri radi očitajo, da se zavzemamo za recipročnost, kar naj bi bilo podlo, češ da si pravzaprav po tistem želimo, da bi Italijanom v Sloveniji kratili pravice preprosto zato, ker jih mi ne uživamo, in vsekakor zgrešeno, češ da je vsaka manjšina nekaj posebnega, stvar zase.

Seveda obstaja nevarnost, da bi v imenu recipročnosti eni manjšini kratili pravice preprosto zato, ker jih druga ne uživa. A če je to res, moramo tudi poudariti, da nam ni znano, da bi kdo zahteval recipročnost v tem negativnem smislu, da bi zahteval konkretno znižanje ravni zaščite italijanske manjšine v Sloveniji zato, ker se Slovenci v Italiji nahajamo v slabšem stanju. Kar se nas tiče, smo se vselej zavzemali za recipročnost — če in kolikor smo se nanjo sploh sklicevali — izključno v pozitivnem smislu, se pravi, poudarjali smo in poudarjamo, da bi dober zgled Slovenije moral predstavljati spodbudo za Italijo za ureditev odprtih vprašanj slovenske manjšine, kakor tudi spodbudo za druge države z neurejeno manjšinsko problematiko. Značilen primer predstavlja naša zahteva po zajamčeni minimalni zastopnosti v izvoljenih telesih. To je pravica, ki jo Italijani v Sloveniji že uživajo. Komu kaj kratimo, če ob postavljanju te naše zahteve opozarjamo italijanske oblasti tudi na zgled Slovenije?

Seveda je nadalje tudi res, da je vsaka manjšina nekaj enkratnega, saj ima svoj enkratni naselitveni prostor, svoj enkratno pre-

teklost itd. A to velja sploh za vsak zgodovinski osebek, še več, za vsakega človeka, saj je vsakdo izmed nas nekaj neponovljivega, unikum. Iz tega nujno izhaja, da bi bilo res zgrešeno, ko bi hoteli uvajati recipročnost, ki bi pravzaprav pomenila brisanje vseh razlik, istenje. Vendar ni nam znano, da bi se kdo zavzemal za recipročnost v takšnem nemogočem smislu. Kar se nas tiče, smo vedno govorili o recipročnosti — če in kolikor smo se sploh nanjo sklicevali — v smislu enakega dostojanstva, enakosti v pravicah, se pravi enakopravnosti. Pri tem pa enkratnost vsake posamezne manjšine in sploh vsakega posameznega človeka nima nič kaj opraviti, sicer bi morali zanikati samo načelo enakopravnosti med ljudmi oziroma med narodi! Ni mogoče, da bi bila ena in ista stvar za eno manjšino pravica, za drugo pa ne. Ni mogoče, da bi bila npr. dvojezičnost ali pa zajamčena minimalna zastopnost v izvoljenih telesih za Italijane v Kopru pravica, za Slovence v Italiji pa privilegij. To smemo in moramo mirno in jasno povedati, če hočemo delati v korist miroljubnega sožitja, a tudi in predvsem v korist obeh manjšin, ki bi morali v takšnih temeljnih stvareh najti skupen jezik in ne se razdvajati. A ista načela bi seveda morala veljati v odnosih do drugih manjšin. Ali nismo npr. Slovenci v Furlaniji-Juljski krajini, Francozi v Dolini Aoste in Nemci na Južnem Tirolskem vsi manjšinci in povrh državljani ene in iste republike?

Vse to bi morali upoštevati tudi na pogajanjih med Italijo in Slovenijo, sicer bo nadgrajevanje

Osima gradnja na peščenih tleh. Mi vsekakor zaupamo v doslednost in sposobnost slovenskih pogajalcev. Prepričani smo, da bo Slovenija znala učinkovito uveljavljati svojo zakonito skrb za slovensko manjšino v Italiji. To je že dokazala februarja 1992 ob svojem mednarodnem rojstvu, ko ni pristala na tristranski sporazum z Italijo in Hrvaško, ki bi neenakopravno obravnaval Slovence v Italiji. To bo prav gotovo znala dokazati tudi zdaj, ko ni več vprašljivo njeno mednarodno priznanje in ko je enakopravna članica raznih mednarodnih organizacij, od OZN do Sveta Evrope.

Toda mi želimo in hočemo zaupati tudi v dalekovidnost in modrost italijanskih pogajalcev, saj je na dlani, da neresenje problemov ni nikomur v resnično in daljnoročno korist, da bi neenakopravno obravnavanje naše manjšine kvarilo dobrososedske odnose med državama in sploh nevarno zastrupljalo odnose med narodi v tem pomembnem in občutljivem delu Evrope, kjer se stikajo vse tri največje družine evropskih narodov — slovanska, romanska in germanska. Kaj ima Italija od tega, da 48 let po koncu druge svetovne vojne, 45 let po uvedbi republiške ustave, 39 po Londonskem memorandumu, 18 let po Osimskih sporazumih itd. Slovenci še vedno nimamo urejenega niti temeljnega pravnega statusa? Pa tudi če hočete, kakšno daljnoročno volilno ali drugačno korist imajo dosedanje vladne stranke od tega, da so naši problemi še vedno odprti? Mar ne bi zgledna ureditev naše problematike koristila moralnemu in po-

litičnemu prestižu Italije, zlasti pri srednje in vzhodnoevropskih državah, ki s težavami iščejo poti do večje demokracije?

DEBLOKIRANJE ITALIJANSKE DEMOKRACIJE

Kar se notranjih italijanskih političnih razmer tiče, moramo ponovno opozoriti na velike spremembe, ki so ta čas v teku v Italiji, in predvsem na njihovo naravo. Res je, kot sem uvodoma povedal, da nam te spremembe doslej niso prinesle nič dobrega, prej obratno. A ne smemo prezreti, da smo priča obsežnemu in temeljitemu obračunavanju s starimi in še čisto svežimi grehilci ljudi in sil, ki so pol stoletja vedrili in oblačili italijansko politično nebo; da se rojevajo in uveljavljajo novi politični subjekti, ki bi znali imeti tudi do manjšin nov, prijaznejši in predvsem evropsko sodoben odnos, kot lahko razberemo npr. v programih gibanja Alleanza democratica (Demokratsko zavezništvo), pa tudi npr. v programskih izjavah in nekaterih drugih stališčih novega predsednika deželne vlade Furlanije-Juljske krajine Pietra Fontaninija; da se pod pritiskom teh dogodkov prenavljajo tudi tradicionalne sile, kar nujno pomeni, da so prisiljene iskati odgovore na pereče probleme ljudi, katerim so se doslej izmikale ali jim celo niso pustile, da bi prišli do svojega pravega izraza. Skratka, po padcu Berlinskega zidu smo priča deblokiranju italijanske demokracije, v katerem bi se lahko tudi specifična problematika slovenske manjšine končno premaknila z mrtve točke.

Prav ob predstavitvi skupnega zakonskega osnutka za globalno zaščito Slovencev v Italiji in potem za njegovo uveljavljanje bo potrebno utrditi stara zavezništva in po možnosti skleniti nova. Pri tem seveda ne gre prezreti dragocenih stikov, ki jih je Ssk uspela vzpostaviti s predstavniki drugih priznanih manjšin, zlasti s parlamentarci Union Valdôtaine in Südtiroler Volkspartei, ki so posebno v zadnjih časih pokazali veliko solidarnost z nami in za katero smo jim iz srca hvaležni. Sicer pa sem prepričan, da bi Slovenci v Italiji morali biti veliko bolj aktivni na vsedrjavni ravni, kot smo bili doslej. Poleg vlade in drugih osrednjih državnih oblasti bi morali z našimi problemi in stališči veliko bolj obveščati vsedrjavna vodstva strank, časopisje itd. Ne bi bilo odveč, če bi vložitev zakonskega predloga za globalno zaščito v parlamentu podprli z večjo demonstracijo v Rimu. »Novi Travnik« bi nam verjetno bil bolj potreben in koristen v Rimu kot v Trstu.

(dalje)

Z deželne seje Ssk v Nabrežini

Deželno tajništvo Slovenske skupnosti je na seji v Nabrežini konec prejšnjega tedna obširno obravnavalo volilno tematico. O položaju na Tržaškem je poročal pokrajinski tajnik Martin Breclj, medtem ko je o strankinih pobudah za večjo politično enotnost med Slovenci in za iskanje zaveznikov v italijanskem političnem svetu govoril goriški pokrajinski tajnik Hadrijan Corsi. Zahteva po zajamčenem zastopstvu ostaja slejkoprej temeljnega pomena, saj volilne reforme za parlament, deželo in krajevne uprave onemogočajo ali pa otežkočajo zastopstvo manjšine, vsekakor pa ga prepuščajo dobremu razpoloženju večine. Deželni tajnik Ivo Jevnikar pa je poročal o skupnem predlogu zaščitnega zakona, ki še vedno ni bil predložen v parlamentu. Ssk je sicer pripravljena še na dodatne formalnopravne popravke v besedilu, je dejal deželni tajnik, vendar mora do predložitve priti v najkrajšem času.

Slovenska skupnost je obravnavala tudi vprašanje razvoja slovensko italijanskih pogajanj in izrazila željo, da bi obrodila plodne sadove za obe državi, pozitivno pa je bil nadalje ocenjen sklep Odbora za mednarodne odnose Državnega zbora Republike Slovenije, da ustanovi delovno skupino za probleme slovenskih manjšin. Veliko so člani Ssk govorili tudi o perečem vprašanju naše narodnostne skupnosti.

Tržaški oktet navdušil v Argentini

Tržaški oktet z umetniško vodjo Aleksandro Pertot te dni nadaljuje svojo turnejo po Argentini v organizaciji Zedinjene Slovenije. Nastopil je že v mnogih slovenskih društvih tako v Buenos Airesu kot v Carapachayu in marsikateremu izseljencu se je ob njihovem petju ob spominu na domače kraje utrnila solza. Pevci so za to priložnost izbrali predvsem slovenske ljudske pesmi, tiste torej, ki jih naši emigranti najraje poslušajo. Nastop Tržaškega okteta pa je navdušil tudi mlade, saj so pevci svoj spored povsod kvalitetno izvedli.

V začetku tega tedna je oktet iz Buenos Airesa poletel v Bariloche, drugo pomembno slovensko središče v Argentini, kjer so prav tako že imeli vrsto koncertov. Zadnja etapa tega potovanja pa je kraj Mendoza, kamor bodo odšli v petek, 22. t.m., v torek, 26. t.m. pa se bodo spet vkrcali na letalo, s katerim bodo poleteli domov.

* * *

Dijaki trgoveškega zavoda Ivan Cankar iz Gorice so v soboto, 16. oktobra, stavkali iz protesta, ker goriška občinska uprava kljub obljubam in zagotovilom še ni odstranila žaljivih in rasističnih napisov z zidov šole. Dijake so podprli tudi starši, ki so se pridružili njihovi manifestaciji. Poleg tega so ravnatelj šole poslali pismo izjavo, da bodo za odstranitev napisov poskrbeli sami, če tega ne bodo v najkrajšem času storili odgovorni. Vprašanje je v zadnjih dneh postalo še bolj pereče, posebno še, ker so se te dni, morda prav zaradi odločnega nastopa slovenskih dijakov, pojavili na zidovih šole v Ul. Puccini še novi napisi.

* * *

V prostorih frančiškanskega samostana na Sveti Gori pri Gorici se bo v petek, 22. oktobra, ob 9.30 pričelo strokovno srečanje ob stoletnici rojstva dr. Alojzija Resa. Različni predavatelji bodo orisali njegovo življenje in delo ter pomen njegovega delovanja. Srečanje prireja Zgodovinsko društvo za severno Primorsko iz Nove Gorice v sodelovanju s svetogorskim frančiškanskim samostanom in Goriškim muzejem.

SLOVENIJA V SVETU
SLOVENSKA PROSVETA
ŽUPNIJA SV. JERNEJA

vabijo na

KONCERT NABOŽNE GLASBE

v cerkvi sv. Jerneja na Opčinah
v nedeljo, 24. oktobra, ob 17.30

Izvajajo slovenski solisti
iz Argentine:

Ani Rode — mezzosopran
Luka Debevec-Mayer — bas
Ivan Vombergar — orgle

Milan Štoka in Rudi Guštin - izseljenca v Argentini

Mlajši rod je spet začel iskati svoje slovenske korenine

V domačih krajih sta se v tem času mudila dva izseljenca iz Argentine. Milan Štoka je po rodu s Kontovela in se je v Buenos Aires preselil v začetku 50. let, Rudi Guštin iz Repna pa je odšel veliko prej, daljnega leta 1928. Oba sta se sicer že nekajkrat vrnila domov na obisk. Sem prideta, kadar le moreta, čeprav oba priznavata, da je sedaj njun pravi dom onkraj oceana. Bivanje v svoji prvi domovini sta izkoristila za srečanje s sorodniki, zanimala sta se za slovensko kulturno življenje v teh krajih in imela intervju na Radiu Trst A.

»V Argentini sem že 42 let,« nam je dejal Milan Štoka. »Ko sem odšel, v naših krajih ni bilo dela, poleg tega pa sem bil po vojni razočaran, saj smo se vendar borili za osvoboditev Trsta. Poleg tega je bilo takrat stanje takšno, da smo se bali novega konflikta, čeprav se je druga vojna šele končala. V Argentino me je povabila teta, ki je emigrirala že pred leti. Bil sem mlad in se zato nisem ustrašil dolge poti. V novo okolje sem se kmalu vključil in sem dobil službo kot električar, kar je bil tudi moj poklic.«

Štoka se je v Buenos Airesu včlanil v društvo Triglav, ki je bilo, kot je sam rekel, v petdesetih letih filojugoslovansko. »Slovenci smo se tudi v Argentini ločevali. Ekonomska predvojna in poli-

tična povojna emigracija dejansko do sedaj nista imeli nikakršnih stikov, bila sta dva popolnoma ločena svetova. Danes so pri tem društvu stopile v ospredje drugačne vrednote — člani so ugotovili, da je važnejša narodnost kot pa politična ideja. Tako je v zadnjem času prišlo tudi do stikov s političnimi emigranti, čeprav se mi zdi, da se naš 'blok' taja hitreje.«

Rudi Guštin, ki po svoji živahnosti ne kaže, da ima že osemdeset let, se je vključil v pogovor in povedal, da je bilo v začetku 30. let, ko se je on odločil za emigracijo, življenje doma res trdo. »Veliko je bilo brezposelnih. Za emigracijo so se odločali najprej moški, žene in dekleta pa so, če je bilo mogoče, prišle za njimi kasneje. V tistih letih se je v Argentino odselilo ogromno Primorcev. Bilo jih je okrog 15.000, danes pa so živi le še kaki trije odstotki. Iz moje vasi, Repna, jih je bilo 38.« Vzrok za to, da so zapustili domove, pa je bil še eden, je povedal gospod Guštin. »Vsi ti Primorci, ki so se odselili, so bili rojeni še za časa Avstrije, potem pa so prišli pod Italijo, tako da nismo vedeli, katera naj bi bila naša domovina. Dobili smo sicer italijanske dokumente, nismo pa se počutili Italijane. Danes še kateri zgodovinar trdi, da Primorci niso vedeli, kaj so. No, zdaj sem vam raz-

ložil, zakaj je bilo tako. Seveda pa smo v Argentino odhajali predvsem zaradi 'mižerije' in fašističnega terorja. Moj brat je odšel že 23. leta, jaz pa sem prišel pet let za njim. Rudi Guštin je dobil delo kot strugar, po nekaj letih službe pa se je odločil, da se spet vrne na staro celino. Zaposlil se je v Ljubljani, a je kmalu spoznal, da je najbolje, če se spet vrne v Argentino.

O kulturnem delovanju slovenske ekonomske emigracije je povedal, da je bilo prvo slovensko društvo v Buenos Airesu ustanovljeno leta 1925. Šlo je za Delavsko kulturno društvo Ljudski oder, ki je bilo levo usmerjeno. »Takrat v Argentini ni bilo socialnega zavarovanja,« se spominja gospod Guštin, »in tudi ne brezplačne zdravniške oskrbe, zato smo pri nekaterih pobudah, manifestacijah itd. sodelovali z argentinskimi delavci. Nekaj let kasneje so nastala tudi narodno usmerjena društva — na primer Prosveta, ki je imela dve podružnici, in Miramar. Zaradi neke tekmovalnosti med temi društvi je bila dejavnost živahna, vendar je začelo počasi vse pešati, saj so se člani postarali. Prvi poskusi, da bi združili sile, so bili neuspešni, njihovi potomci pa so leta 1973 ustanovili društvo Triglav.«

»V Triglavu smo imeli pred letom dni volitve,« je svojega predgovornika dopolnil Milan Štoka. »Prej so bili namreč v to društvo vključeni vsi izseljenci iz republik bivše Jugoslavije. S temi volitvami pa je Triglav postal res slovenski.«

Resnica je, da so potomci ekonomskih emigrantov, torej tistih, ki so v Argentino odšli še pred vojno, v glavnem pozabili svoj materin jezik, medtem ko so ga politični emigranti ohranili. Eden od vzrokov za to je seveda tudi čas, saj se je od tistih 30 let, ko so prvi naši izseljenci prihajali v Argentino, rodila že četrta generacija. Milan Štoka pa je povedal, da je začel mlajši rod iskati svoje korenine. »Zanimajo se, od kod so doma in bi radi spoznali svoje sorodnike.« Tudi to je dokaz, da je narodna pripadnost nekaj, kar je neločljivo povezano s človekovim bistvom.

(hj)

* * *

V Gorici so prejšnji teden predstavili publikacijo o Sveti gori, ki je izšla pri založbi Jutro in je prevedena tudi v italijanščino in furlanščino. Govorili so dr. Oskar Simčič, dr. Luigi Tavano in Celso Macor. Knjiga je že naprodaj.

Predstavili ponatis Pahorjeve Vile ob jezeru

Vila ob jezeru, eden najbolj znanih romanov pisatelja Borisa Pahorja, je pred kratkim doživel ponatis. Knjiga je sicer nastala v petdesetih letih, njena vsebina pa je še danes aktualna in zanimiva. Zato so v četrtek, 14. oktobra, v Tržaški knjigarni priredili srečanje s pisateljem ob ponatisu njegove knjige. Večer je bil tudi priložnost za počastitev Pahorjeve 80-letnice, ki jo je praznoval letošnjega avgusta. Druga izdaja Vile ob jezeru je nekoliko drugačna od prve, saj jo je pisatelj ponovno pregledal, kaj dodal in kaj spremenil. Delo je izšlo pri Mohorjevi družbi iz Celovca. Na srečanju v Tržaški knjigarni je spregovoril tudi urednik te založbe dr. Franc Kattinig. (foto D. Križmančič)

Ob robu »mednarodnega« posveta sociologov v Gorici

Marsikomu se toži za bivšo Jugoslavijo

V Gorici je bil pred kratkim v Trgovinski zbornici posvet Inštituta za mednarodno sociologijo ISIG iz Gorice. Na dvodnevem seminarju so govorili o zakonitostih in nezakonitostih v sodobni družbi, posebno še v Vzhodnih državah, v soboto pa v vseh državah na tleh bivše Jugoslavije. Jasno je, da na takem kongresu-posvetu dobiš ljudi, ki imajo veliko povedati, in tudi tiste, ki pridejo na posvet samo otepat prazno slamo ali pa z velikimi besedami povedati tisto, kar vsakdo že ve, ker to pozna in mu zato ni treba izgubljeni časa z leporečjem. Velika nevarnost takih posvetov je, da vse povejo, vse razložijo in iz vsega tega ni nikdar nič, ker gre pač življenje svojo pot. Drugo nevarnost vidim v tem, da so ti današnji posveti, ki so odprti publiki, predvsem neko samozadovoljevanje strokovnjakov, ki si med sabo dajejo prav in si dopovedujejo, kako pametni so oni, življenje pa teče mimo in se zanje ne zmeni. Goriški inštitut ISIG se zanima samo za Vzhodni del Evrope, saj govorijo samo o Vzhodu in vedno samo o Vzhodu in bivši SZ, tako da bi se lahko kar preimenoval v inštitut za preučevanje bivših socialističnih držav. Mednarodni je namreč toliko, kolikor govori le o bivših in prej o komunističnih državah. To le mimogrede o mednarodnosti goriškega inštituta.

Prav zaradi svoje velike specializiranosti za Vzhod bi človek pričakoval od tega dvodnevnega seminarja kaj več kot le golo akademsko razlaganje socioloških in zgodovinskih sprememb in teorije sprememb v novem delu Evrope, ki sovпада z bivšimi realsocialističnimi državami. Vesel sem bil predavanja znanega profesorja sociologije Francesca Alberonija, ki je v Gorici končno povedal na glas, kar marsikateri in tudi jaz pišemo že deset let, namreč to, da je postmoderna nekaka neslana mineštra, v katero lahko strpaš vse in nič, uporabljal je lep italijanski izraz za take stvari: »brodaglia« in še dodal, da se je končno sedaj videlo, da so osemdeseta leta in prvi dve devetdeseti pokazali, kako bedno je bilo to gibanje, ki je hotelo tudi družbo razlagati s tem, da je enostavno ni razlagalo, ampak so postmodernisti enostavno »nakladali«, kot da bi se dalo z vsem vse razložiti, postmodernisti, ki jih je pri nas predvsem v Ljubljani vsepovsod in na vseh odgovornih položajih odločno preveč (mimogrede naj povemo, da se je ta kulturna klika znala vedno dobro podrepiti oblastnikom, prej kot zagovorniki prejšnjega režima, sedaj pa se vrtijo okrog tiste stranke, ki se imenuje liberalna, a z liberalci nima ničesar skupnega, politiko pa v praksi poznajo tako dobro, da skorajda ni omembe vrednega položaja v slovenski kulturi, ki ga postmodernisti in tisti,

ki se za to imajo ali pa nadaljevalci prejšnje oblasti, ne bi imeli v svojih trdnih rokah, od Razgledov naprej).

Alberoni je v Gorici povedal, da se zgodovine ne da razlagati brez poznanja in upoštevanja miselnih tokov in posameznika, predvsem pa je dejal, da prihodnosti ni, če ni preteklosti, se pravi, da mora vsakdo spoštovati svojo preteklost in iz nje graditi prihodnost. Predvsem mi je bilo všeč Alberonijevo mnenje, da je vsak posameznik izredno važen za potek zgodovine in to vsake zgodovine.

Isti dan je profesor Belohradsky s tržaške univerze razložil zakon 198 češke republike, po katerem ne sme opravljati nobene vidne javne službe noben zaupnik bivše tajne policije. Nekateri so zaradi tega zakona zagnali vik in krik, drugi pa so rekli, da je edino pravilen. Takoj nato je prof. Della Porta povedala nekaj misli o zakonitosti in nezakonitosti v današnji italijanski družbi in se posebej ustavila pri politiki, ki je v Italiji izredno skrupirana, in nanizala vrsto primerov, kako korupcija vedno in samo rojeva korupcijo, za sestro pa ima korupcija še slabo javno upravo in krog je sklenjen, pred nami je današnja italijanska politična in upravna situacija, kjer skorajda ni več prostora za poštenjake. Obenem je prof. Della Porta opozorila, da bi se povezava med mafijo in politiko kar kmalu lahko preselila v države na Vzhodu, kjer je demokracija šele na samem začetku.

Naslednji dan je bila v Trgovinski zbornici še okrogla miza o zakonitostih in nezakonitostih na tleh bivše Jugoslavije. Govorilo se je dejansko samo o sedanji vojni v Bosni in na posvetu

je dejal časnikar tržaškega Piccola Rumiz, da gre v Bosni za vojno dinarskih pastirjev proti meščanstvu in da ni niti toliko prisoten v njej nacionalni element; Vanna Vannucci, ki je dopisnica časnika La Repubblica, je edina izredno lepo in stvarno razčlenila vojno v Bosni, dejala je, da je zanjo odgovoren Zahod, ki je Miloševiću dopustil, da je počel to, kar je počel, in bo sedaj taisti Zahod moral isto pustiti vsem novim Miloševićem, ki se že pojavljajo drugod po svetu. Med drugimi je izvenelo precej ohlapno tudi poročanje Marca Venture od milanskega časopisa Il Giornale, nastopila pa sta tudi Fulvio Molinari, ki je direktor deželne informativnega programa TV postaje RAI, in Gigi Riva od milanskega časopisa Il Giorno.

Na okrogli mizi ni prišlo do nobenih bistveno novih zaključkov, vedno pa sem imel občutek, da se je o Balkanu govorilo z niti ne tako prikritim omalovaževanjem, razen Vannuccijeve, ki je edina spregovorila o krivdah Zahoda. Predvsem pa si opazil takoj, da se marsikomu toži za bivšo Jugoslavijo in tudi to, da Slovenijo še vedno trpajo v njen kontekst, predvsem pa si videl takoj, da je poznavanje zgodovine in vsega, kar se narodov na tleh bivše Jugoslavije tiče, zelo površno in zato so bile tudi take sodbe, sicer pa prilike za debato skorajda ni bilo, ker je bilo v Gorici izredno malo ljudi, še tisti, ki smo tam bili, pa smo bili ali po službeni dolžnosti ali pa zato, ker se nas ta problematika dotika od blizu in nam ni vseeno za vojno, ki divja v Bosni, česar pa ne moremo reči za večino goriškega prebivalstva.

Jurij Paljč

V petek, 22. oktobra, bodo v cerkvi na Katinari predstavili knjigo Jožka Gerdola

ŽUPNIJA IN CERKEV SV. TROJICE
NA KATINARI

O delu bo spregovoril prof. Pavle Merku. Začetek ob 19. uri.

Dva naša praporščaka dela

Med 25 najboljšimi dijaki višjih srednjih šol v Italiji, ki bodo konec tega meseca prejeli naslov praporščaka dela, sta tudi dva »klasika«, eden iz Gorice, druga iz Trsta. Jan Bednarik je letos z odliko maturiral na klasičnem liceju P. Trubar v Gorici, Marija Mamolo pa na liceju F. Prešeren v Trstu. Oba sta poleg tega, da sta bila odlična v šoli, tudi aktivna na drugih področjih, kar je nujno za prejem te nagrade, saj je drugače odličnjakov v Italiji veliko. Jan Bednarik je tudi dober šahist in je že zmagal nekaj tekmoval, Marija Mamolo pa je aktivna na kulturnem področju. Obema dobitnikoma iskreno čestitamo za priznanje, ki jima ga bo podelil sam predsednik republike.

V kulturnem domu Srečko Kosovel v Sežani

Pregledna razstava del slikarja A. Kosiča

Andrej Kosič: V Tomaju (akvarel)

Center Srečka Kosovela v Sežani je prejšnji teden priredil pregledno razstavo del slikarja Andreja Kosiča iz Gorice ob umetnikovi 60-letnici. Dr. Sedej iz Ljubljane je ob tej priložnosti ovrednotil njegovo delo in poudaril doprinos njegovega videnja kraške pokrajine, ga uvrstil med resnične poznavalce Krasa in opozoril na njegovo posebno videnje in odslikavanje bitnosti te pokrajine. Andrej Kosič, je med drugim dejal, sodi v sam vrh kraških upodabljaljivih umetnikov.

Prireditve je spremljal izbran kulturni program, v katerem so sodelovali pesnik Aleksij Pregarc z nekaterimi pesmimi, ubranimi

Mag. Janko Kulmesch

Referendum o vprašanju skupnega zastopstva

Pismo s Koroške

Slovenci, posebej v zamejstvu, zelo radi pridigamo o enotnosti, še raje pa jo zlorablamo. V imenu »enotnosti« so nekateri zagovarjali politični sistem, o katerem danes vemo, da se je znašel na smetišču zgodovine. Naravnost perverzno pa je, da je po zmagi komunistične revolucije v Sloveniji leta 1945 v imenu (akcijske) »enotnosti« prišlo do dvotirnosti, zaradi katere so koroški Slovenci še danes razcepljeni.

V prvi avstrijski republiki smo imeli v deželnem zboru dva poslanca. Dosegli smo ju, ker smo na volitvah nastopali skupno; liberalna in katoliška stran sta se zavedali, da je mogoče samo na skupni listi doseči čim boljše volilne rezultate.

Po letu 1945 je bilo konec te vzajemnosti. Ljubljanske oblasti so hotele tudi na Koroškem izvesti revolucijo. Ko so morale spoznati, da iz te moke ne bo kruha, je sam Edvard Kardelj naročil svojim koroškim zaveznikom, da se morajo Slovenci vključevati v večinske stranke. Zveza slovenskih organizacij je začela dosledno izvajati to naročilo (s tem, da zagovarja vključevanje v socialistično stranko). Narodni svet koroških Slovencev pa je na žalost do leta 1970 večinoma podpiral avstrijske demokristjane. Za odločilni preobrat v NSKS so poskrbeli šele dr. Matevž Grilc, Karel Smolle in mag. Filip Warasch; ti so začeli — s podporo ustanovitelja NSKS dr. Joška Tischlerja — uresničevati politiko samostojnosti, ki se med drugim odraža v samostojnih volilnih nastopih na občinski, deželni in deloma tudi na državni ravni.

Medtem se je tudi v Sloveniji marsikaj spremenilo. Poslovala se je od enopartijskega sistema, uvedla je parlamentarno demokracijo. Na Koroškem pa smo upali, da bo to imelo pozitivne učinke tudi za predstavnštvo naše narodne skupnosti.

NSKS, Enotna lista, Mohorjeva družba, Krščanska kulturna zveza in še vrsta drugih organizacij so zato izdelali predlog o skupnem, demokratično izvoljenem zastopstvu. Po tem predlogu naj bi se prenehala škodljiva dvotirnost. Koroški Slovenci naj bi imeli možnost, da na osnovi tajnih in neposrednih volitev odločamo o svojih predstavnikih.

Prednosti skupne, demokratično izvoljene organizacije so na dlani. V njej bi bile zastopane vse strankarsko in idejnopolične struje, ki se odražajo v narodni skupnosti. Dunaj in Celovec ne bi

mogla več izigravati ene slovenske struje proti drugi, ker bi ena, skupna organizacija, lahko navzven govorila samo z enim, skupnim jezikom.

ZSO se s tem predlogom ne strinja. Njen predsednik dr. Marjan Sturm trdi, da jo NSKS hoče po tej poti »uničiti«. Doslej je ZSO veljala kot organizacija, ki zastopa koroške Slovence v enaki meri kakor NSKS. Očitno je dr. Sturm prepričan, da bi njegova organizacija v primeru tajnih neposrednih volitev zgubila ta status. Zato tudi njegovo vehementno odklanjanje skupne organizacije, pri čemer mu dejansko pomagajo avstrijski socialisti in nekateri krogi v Ljubljani.

Politični predstavniki v Sloveniji bi lahko pozitivno vplivali na razvoj znotraj slovenske narodne skupnosti na Koroškem. V resnici bi bila to tudi njihova dolžnost, saj je ravno »po zaslugi« Ljubljane prišlo do škodljive dvotirnosti.

Kljub nasprotstvu ZSO in njenih objektivnih zaveznikov na Dunaju, v Celovcu in Ljubljani se zagovorniki skupnega demokratičnega zastopstva ne vdajo. Osrednji odbor NSKS je pred nekaj dnevi sklenil, naj posebna neodvisna »Iniciativna skupina« do konca novembra 1993 izvede pri

odbornikih vseh slovenskih društev in organizacij referendum. Tako bodo o vprašanju skupnega demokratičnega zastopstva odločali tisti, ki imajo zaupanje ljudi na bazi in »nosijo prvo odgovornost za uveljavljanje interesov slovenske manjšine v kulturnem, političnem, gospodarskem in drugem družbenem življenju« (osrednji tajnik NSKS Franc Wedenig v Našem tedniku). Glasovanje se bo izvedlo v pisni obliki po pošti in tajno.

Bodo pristojni krogi prezirali zahtevo po skupnem demokratičnem zastopstvu tudi v primeru, če se bo zanj izrekla kvalificirana večina vseh slovenskih odbornikov in odbornic?

* * *

Tudi letos bo goriški Kinoatelj z vrsto soorganizatorjev priredil Multimedialni tečaj slovenskega jezika in kulture, ki so nekaj več kot samo navadni tečaji, kjer se v glavnem učijo slovnice. Udeležencem namreč nudijo tudi možnost, da se vključijo v slovensko okolje, da spoznajo njegovo kulturo in njegov življenjski utrip v Gorici. Tečaj je namenjen italijanskim someščanom in seveda tistim, ki so sicer Slovenci, a doma niso dobili zadostne jezikovne podlage. Kdor se želi udeležiti tečaja, se lahko obrne na telefonsko številko 0481/531733.

Srečanje političnih predstavnikov iz Primorske in Koroške

V okviru 6. primorskih dnevov na Koroškem je bilo 13. oktobra v Celovcu že tradicionalno srečanje političnih predstavnikov iz Primorske in Koroške, ki delajo na osnovi samostojnega nastopanja, razširjeno tudi na kulturno in prosvetno področje.

Slovensko skupnost so zastopali deželni tajnik Ivo Jevnikar, deželni predsednik Marjan Terpin, goriški pokrajinski tajnik Hadrijan Corsi, deželni tajnik Mladinske sekcije Damijan Terpin in član deželnega tajništva Marij Maver. V delegaciji Sveta slovenskih organizacij so bili predsednica Marija Ferletič in podpredsednika Damjan Paulin in Rihard Ruttar. Na koroški strani pa so pri razgovorih sodelovali za Narodni svet koroških Slovencev Matevž Grilc, tajnik Franc Wedenig in član predsedstva Marjan Pipp, za Enotno listo tajnik Rudi Vouk, za Krščansko kulturno zvezo pa predsednik Janko Zerzer in tajnik Nužej Tolmajer.

Ožja delegacija je obiskala italijanskega generalnega konzula v Celovcu Di Tullia in ga seznanila z najbolj perečimi vprašanji naše skupnosti.

Politične pogovore so udeleženci končali s konkretnimi pobudami vla-

di Republike Slovenije in deželni vladama Furlanije-Juljske krajine in Koroške:

1) Okrepili naj bi vsestransko sodelovanje ob mejah, zlasti na kulturnem in gospodarskem področju in pri tem dejavno vključevali obe manjšini.

2) Z ustrezno spremembo zakonodaje naj se slovenskima manjšinama v Furlaniji-Juljski krajini in na Koroškem zagotovi zajamčeno zastopstvo v zakonodajnih in upravnih telesih.

3) Tako Italija kakor tudi Avstrija in Slovenija so dolžne, da povečajo pospeševalna sredstva za dejavnosti manjšin in jim tako omogočajo obstoj in nadaljnji razvoj.

4) Od državnega zbora Republike Slovenije se pričakuje, da njegova novo ustanovljena delovna skupina za manjšinske zadeve redno sklicuje tudi sestanke skupaj z zastopniki mejskih Slovencev, da po tej poti dobiva neposredno informacije in manjšini lahko vplivata na reševanje problemov, ki ju zadevajo. Podoben posvetovalni odbor s sodelovanjem manjšin bi bil potreben tudi na ravni slovenske vlade.

Proslava ob 125-letnici Tabora v Šempasu

Obdobje Taborov je še v živem spominu zgodovine in proces takratnega obdobja se je pravzaprav zaključil z osamosvojitvijo Slovenije leta 1991. Eden izmed važnejših etap boja primorskega ljudstva za zedinjeno Slovenijo je prav gotovo šempaski Tabor iz leta 1868.

V obujanju takratnih stremeljenj po uresničitvi zedinjene Slovenije je obrambni minister R Slovenije Janez Janša nastopil ob 125-letnici Tabora v Šempasu v Vipavski dolini. Ob prijetnem vzdušju pri gradu v Ozeljanu se je preteklo nedeljo zbrala petstoglavna množica in se v duhu povezala s časom, ko je današnje rešitve naš narod šele čutil. Bilo je prisotnih nekaj županov, poslancev, javnih delavcev s Primorske. Ob prijetnem in kvalitetnem kulturnem sporedu s sodelovanjem šempaskega pevskega zbora in odrskim prvakom Daretom Valičem se je živo obudil spomin na takratna upanja primorskih Slovencev po skupni domovini.

Priložnostno in hkrati slavnostno prireditev je Janez Janša izkoristil tudi za predstavitev programa slovenskih socialdemokratov za prihodnost političnega življenja na Slovenskem. Nastopila je godba na pihala z Vogrskega. Prireditev je omogočilo gostinsko podjetje Grad iz Ozeljana.

* * *

Odbojarski turnir v Gorici

Športno združenje Olympia organizira 15. odbojarski turnir »P. Spazzapan«, ki bo v Gorici, Drevo-red XX September, 85 v soboto, 23., in nedeljo, 24. oktobra, 1993.

Program:

Sobota, 23. oktobra, ženski turnir

Ob 17.00 Olympia - Lib. Gorizia; sledi Lib. Gorizia - Kmečka banka Sovodnje; sledi Olympia - Kmečka banka Sovodnje.

Nedelja, 24. oktobra, moški turnir

Ob 14.00 Olympia C.d.R. - O.K. VAL Imsa - Kmečka banka; sledi Volley Ball Udine - VIVIL Latterie Friulane.

Ob 17.30 finale 3.-4. mesto; sledi finale 1.-2. mesto in nagrajevanja ženskega in moškega turnirja.

ČESTITAMO!

Dne 22. oktobra je v Števerjanu praznoval svoj 86. rojstni dan

DANIJEL MIKLUŠ

Vse najboljše in da bi bil še dosti let čil in zdrav med nami mu želim žena Milka, sinovi in hčerka z družinami ter vsi, ki ga imajo radi.

* * *

Mami Animariji in očetu dr. Rencu Frandoliču iz Devina se je pridružil tretjerojenček Domen. Družini, ki šteje sedaj pet članov, ob veselem dogodku iskreno čestita tudi naš list.

Zakaj je bilo treba toliko čakati?

Šolo v Šempolaju so ponovno odprli

Na sliki: Otroci v šempolajski šoli

(foto S. Ferrari)

Šolo v Šempolaju so v ponedeljek, 18. oktobra, ponovno odprli, kot je pred nekaj dnevi bila napovedala izredna komisarka za devinsko-nabrežinsko občino Mattia Neri, vendar se polemike zaradi tega še niso polegale. Starši so od začetka šolskega leta odločno protestirali zaradi zaprtja šole, bali so se tudi, da gre za prvi korak k »racionalizaciji« šolskega omrežja, sestali so se s slovenskimi in italijanskimi predstavniki in jim zaupali svoje bojzani.

Sedaj, ko je šola ponovno odprta, pa se starši sprašujejo, ali so jih ves ta čas vodili za nos. Dela v šolskem posloplju v Šempolaju, ki naj bi bila, kot je sprva kazalo,

zelo zahtevna, so bila opravljena v dobrih treh dneh. Zakaj pa je bilo potem treba čakati do 18. oktobra?

* * *

Tudi v Begunjah je na Hohmerjevih dnevih, ki jih prirejata ljubiteljem narodnozabavne glasbe znana brata Avsenik, je naš 17-letni harmonikar Denis Novato navdušil poslušalce. Igral je na diatonično harmoniko. Novato obiskuje trgovski tehnični zavod Žiga Zois v Trstu, harmoniko pa je vzljubil pri pedagogu Zoranu Lupincu, ki je njegov učitelj in mentor. S svojim dovršenim igranjem in smislom za interpretacijo je dobil že mnogo nagrad tudi na mednarodnih tekmovanjih.

Za III. Festival slovenske popevke je čas še do 30. novembra

Slovensko kulturno društvo Barokvlje je do 30. novembra podaljšalo rok za predložitev izvornih skladb in besedil za III. Festival slovenske popevke v Trstu. Koncert naj bi potekal v tržaškem Kulturnem domu. Prireditelji so nekaj skladb in besedil že prejeli, vendar pa bi želeli, da bi bila udeležba še večja in ponudba bolj pestra. Predvsem bi bilo lepo, če bi se vabilu odzvali mladi.

Natečaja se lahko udeleži vsakdo. Važno je, da zna lepo peti ali pa da je napisal izvorno popevko, ki ni bila doslej še nikjer izvedena. Udeleženci natečaja morajo poslati prispevke v treh izvodih z označeno harmonijo, tempom, besedilom pod notami ter tri izvode posebej natipkanega besedila. Popevke je mogoče poslati po pošti ali pa osebno prinesiti na naslov: La Calzatura, Ul. Udine 3, 34132 Trst. Pa še to: prispevki morajo biti anonimni. Na hrbtno stran skladbe je torej treba napisati geslo. V posebni kuverti, ki mora biti seveda zaprta, pa naj udeleženci napišejo svoje osebne podatke. Na kuverti mora biti napisano geslo in nič drugega.

Pregledna razstava del slikarja A. Kosiča

na kraško in domačijsko tematično, ter Glasbena šola iz Sežane, ki je za priložnost povabila v goste dva diplomiranca s tržaškega konservatorija Tartini in sicer harfistko in flautista, ki sta z izjemnim občutkom sooblikovala nadvse uspel večer. Prisotnih je bilo nekaj pomembnih kulturnih delavcev, med njimi tudi vice konzul Tomaž Pavšič in nekdanji deželni svetovalec FJK Drago Štoka. V svojstvu gostiteljev je predstavitev vodil pesnik Aleksander Peršolja.

NOVI LIST

Izdajatelj: Zadruga z o.z. »NOVI LIST« - Reg. na sodišču v Trstu dne 20.4.1954, števil. 157.

Uredništvo: Martin Breclj, Bojan Brezigar, Ivo Jevnikar, Helena Jovanovič, Drago Legiša (glavni in odgovorni urednik), Miro Oppelt, Saša Rudolf, Marko Tavčar in Egidij Vršaj.

Fotostavek in tisk: Tiskarna Graphart, Trst, tel. 040/772151.

KINOATELJE

FTILOZOFSKA FAKULTETA V LJUBLJANI, SLOVI, SLAVISTIČNO DRUŠTVO TRST, ACLI TRST

LOGOS

Rayumeti in se rayumeti.

MULTIMEDIALNE DELAVNICE KULTURNE EKOLOGIJE
GORICA - TRST

IZPOPOLNJEVALNI TEČAJ SLOVENSČINE
ZA VSE, KI AKTIVNO OBLADAJO SLOVENSKI
POGOVORNI JEZIK ALI DIALEKT, RADI PA BI SE
NAUČILI PRAVILNEGA PISANJA IN IZRAŽANJA.

KNJIŽNICA 'DAMIR FREIGEL', UL. CROCE 3 - GORICA, (0481) 531 733
NARODNA IN ŠTUDIJSKA KNJIŽNICA, (040) 635 639 / TRŽAŠKA KNJIŽNICA, (040) 635 954
UL. SVETEGA FRANČIŠKA 20 - TRST

Erik Dolhar *Domovina mili kraj*

To razmišljanje sta v meni vzbudili knjigi dveh sodobnih slovenskih avtorjev (Tine Debeljak: »Pisma iz tujine« in Andrej Inkret: »Na robu«), ki mi ju je oče poslal čez Atlantik v Washington, verjetno iz bojzani, da bi se lahko utopil v morju tujine in slučajno pozabil na rešilni jopič — slovenstvo, ter intervju, ki sem ga pred meseci imel s slovenskim obrambnim ministrom Janezom Janšo.

Ob tem se je v meni zbudil predvsem spomin na zadnjo (upajmo) »blitz-vojno« v Sloveniji in s tem povezan pojem domovine.

Začetek vojne v Sloveniji sem spremljal na svojevrsten način. Dne 25.6.91 sem si za nekaj dni privoščil oddih na Sardiniji, da bi si nekoliko spočil možgane po opravljenih izpitih. Skoraj žal mi je bilo, da sem odhajal na dan, ko je bila družina namenjena na osrednjo proslavo ob proglativni neodvisnosti Slovenije v Ljubljani. Prvi večer v hotelu sem, ker že nisem mogel biti fizično prisoten na tem dolgo pričakovanem slovenskem prazniku, po televiziji spremljal dogodke v prerajeni slovenski prestolnici.

Poročilo italijanske televizije je bilo dokaj skromno, zame zdaleč nezadovoljivo. Pred ekranom

pa sem se vseeno zadržal tudi naslednji večer (26.6.91), da bi skušal izvedeti kaj več. Šok: namesto petja od veselja pijanih ljudi zagledam »jugotanke«, ki rušijo smerokaze pri Vrhnikih in Brniku. Vso noč nisem zatisnil očesa — pa ne zaradi glasnih škrančkov krasne poletne sardinske noči. Naslednjega jutra sem odločil, da moram vendarle izkoristiti dejstvo, da sem svoje prihranke investiral v kratke počitnice v tej prelepi in obenem blazno dragi Costi Smeraldi. Odpravil sem se na bližnjo plažo s kopico vsedravnih dnevnikov pod pazduho! Namesto relaxa se je mojih nekaj dni na Sardiniji tako spremenilo v duševno trpljenje in stalno razmišljanje ob spremljanju razvoja dogodkov v matični domovini.

Domovini? Prav ta beseda mi povzroča največje preglavice. Le kaj je zame domovina? Mar Italija, na katero sem še najbolj navezan zaradi potnega lista, ali Slovenija (do tistih dni mi je Jugoslavija predstavljala še bolj oddaljen pojem), kjer živi le nekaj mojih prednikov, mar dom, ki se ne nahaja ne v vasi ne v mestu, mar vedno bolj »črni« Trst, v katerem sem se vedno čutil kot bilka sredi polja, ali pa kaka kraška vas, v kateri se počutim

»kot doma«, a me domačini v resnici niso nikoli dočela sprejeli za svojega, ali pa morda, nazadnje, moja najnovejša ljubezen — Amerika, kjer se mi je po nekaj mesecih stalnega bivanja porodilo to razmišljanje? Morda še najmanj, saj sem v Washingtonu ne le v etnični, temveč tudi v rasni manjšini. To sem občutil kmalu po prihodu, ko sem se nekega dne znašel v dvigalu svojega stanovanjskega bloka s samimi črnci. Alternativ je mnogo! Tvoja je izbira, Erik! Alternative res obstajajo, a niti ena ni tako tehtna, da bi se vanjo lahko »slepo zaljubil«.

Sardinski morski veter, ki mi je v časopis in oči prinašal drobn pesek na plaži, pa mi je v tistih poznih junijskih dneh vendar »razpihal« možgane. V meni se je porajal vedno močnejši pojem nove domovine, ki bi me lahko že vendar rešil iz te zagate. Slovenija! To je to! Nikdar prej nisem enačil svoje domovine z nečim tako močnim, kot sedaj s Slovenijo. Občutek je postajal vse močnejši, do take mere, da sem sklenil, da ne morem ostati križem rok, medtem ko moji rojaki-sovrstniki pogumno branijo svojo, oz. našo zemljo. Že na Sardinski obali bi zagrabil kalašnikov. Ta »pijanost« se je v meni stopnjevala, ko sem se čez nekaj dni vrnil domov, v času ko je bila vojna v Sloveniji v polnem teku...

(se nadaljuje)